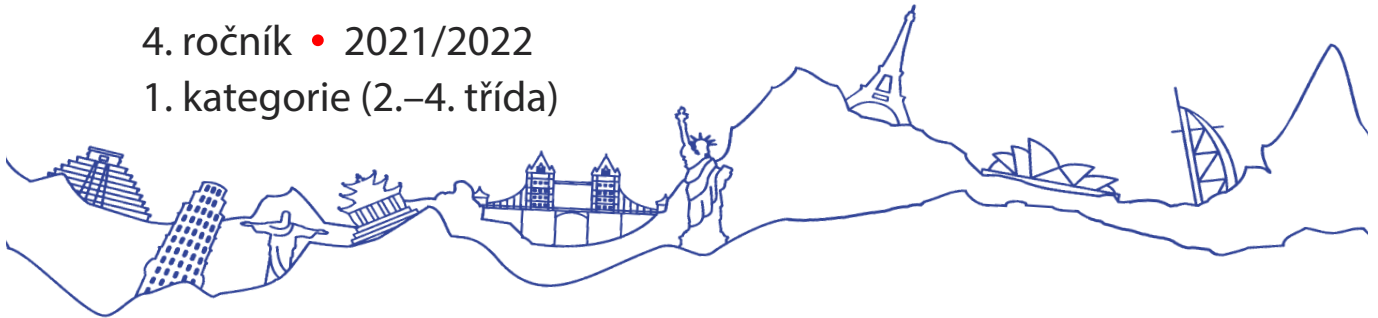

Olympiáda v českém jazyce

4. ročník • 2021/2022

1. kategorie (2.–4. třída)

Tabulka hodnocení:

Část	Max. počet bodů	Hodnotitel 1	Hodnotitel 2	Konečný výsledek
1	20			
2	20			
3	20			
Celkem	60			

Pokyny pro zadavatele a soutěžící

Žáci budou řešit úkoly rozdělené do tří částí:

1. Porozumění textu

V této části budou žáci pracovat s výchozím textem a vyhledávat odpovědi na zadané otázky.

2. Hrajeme si s češtinou

V této části budou žáci řešit úkoly, které prokáží jejich cit pro český jazyk.

3. Slohové cvičení

Slohový úkol ověří schopnost žáků vytvořit na základě instrukcí souvislý psaný text.

Časová náročnost soutěže je následující:

Část 1 a 2	celkem 60 minut
Část 3	60 minut

Vypracování může být rozděleno do dvou dnů v závislosti na dispozicích školy a žáků. Instrukce u jednotlivých úkolů jsou žákům vysvětleny adekvátním a srozumitelným způsobem. Pochopení zadání úkolu taktéž odráží jazykovou úroveň žáka v kompetenci porozumění. Žáci vypracují zadání sami, zásah vyučujícího či jakékoliv další osoby není povolen. Případná shoda ve vypracování žáků stejné školy bude prozkoumána, a pokud komise usoudí, že žákům byla při řešení poskytnuta pomoc další osobou, nebude konkrétní úkol bodován. Vyskytne-li se v pracích žáků jedné školy několik sporných odpovědí, mohou být tyto práce ze soutěže vyloučeny.

Vypracované soutěžní práce následně naskenujte a zašlete na adresu olympiada@csbh.cz tak, aby práce každého soutěžícího byla obsažena v jednom e-mailu. Odeslaný e-mail s vypracovanou a oskenovanou soutěžní prací v předmětu zprávy označte kódem soutěžího. Soutěžní práce zašlete ve formátu jpg nebo pdf spojené vždy do jediného dokumentu. Nekompletní soutěžní práce a práce odeslané v jiném než požadovaném formátu budou ze soutěže vyřazeny.

Zdroj obrázků: www.pixabay.com

Část 1 – Porozumění textu

Text č. 1

Přečti si první ukázkou a vypracuj úkoly, které najdeš pod textem.

O Rozárce Čarodějně a zlobivém Pepíkovi

„Rozárko, hned vylez!“ nařídil jí tatínek.

V kupě u okna něco zafunělo. Pak to škytlo, a nakonec se zasmálo. Hromada se celá zakymácela. Ozvalo se bum a prásk a konečně se objevila culíkatá hlava.

Tatínek se vylekal.

„Kdo jsi? A kde je moje dcera?“ zaburácel.

„Ale tati, to jsem přece já, Rozárka,“ řekla culíkatá hlava. A aby jí tatínek lépe poznal, zamrkala na něj.

„Ale... kdy... jak... co...“ koktal tatínek. Nemohl uvěřit, že ta ušmudlaná osoba před ním je jeho malá holčička. Byla celá špinavá. Tváře samou šmouhu. Culíky rozcuhané, a dokonce ztratila jednu sponku. Navíc měla ve vlasech nějaké smetí. Na bílých šatičkách svítil obří flek od inkoustu. A z punčoch se klubal ven palec.

„Rozálie Vilemíno Čarodějná!“ rozkřikl se tatínek. Malá čarodějnice věděla, že je zle. Vždycky, když jí tatínek řekl celým jménem, bylo zle.

„Tatínku, nezlob se,“ zaprosila Rozárka. „Chystala jsem si jen věci na zítra. Musím přece v nové škole dobře vypadat.“

„Chystala sis věci?“ nechápal tatínek. „Jaké?“

„Tašku, penál, bačkory,“ vypočítávala Rozárka, a přitom všechno tatínkovi ukazovala. Ten se nestačil divit. Místo aktovky si malá čarodějnice připravila velký košík. Ozdobila ho barevnými mašlemi. Dovnitř strčila penál z dubové kůry. A bačkory, co jí koupila maminka, celé pomalovala a polepila listím a šiškami.

„Ale v lidské škole tohle mít nemůžeš,“ řekl tatínek. Rozárka se zamračila.

„Však já taky do žádné lidské školy nechci,“ nafoukla tváře malá čarodějnice.

„Ale půjdeš!“ řekl přísně tatínek. „A uklid' všechny věci na své místo!“ nařídil jí a bouchl za sebou dveřmi.

Petra Martišková, ilustrace Marie Nováčková

Úkol 1

Přečti si pozorně text o Rozárce a rozhodni, zda jsou věty v tabulce pravdivé (ANO), nepravdivé (NE), anebo o nich v textu není zmínka (NEVÍME). Správnou odpověď označ křížkem X.

	ANO	NE	NEVÍME
Rozárka chodí do třetí třídy.			
Rozárka bude chodit do čarodějnické školy.			
Rozárka má rozpuštěné vlasy.			
Rozárka si chystá věci do školní aktovky.			
Pouzdro na psací potřeby je ozdobené listím a šiškami.			
Rozárčin tatínek je ředitel školy.			
Rozárka se do školy těší.			

Úkol 2

Najdi v textu odpovědi na následující otázky a zapiš je.

- a) Jaké je Rozárčino příjmení? .....
- b) Co znamená, že byla Rozárka „ušmudlaná“? .....
- c) Čím si Rozárka ozdobila přezůvky? .....

Úkol 3

Rozhodni, která možnost je správná, a zaškrtni ji křížkem.

- a) Co znamená, když se řekne, že se někomu „klubal palec“?

- Měl děravé ponožky.
 Měl malé boty.
 Měl okousané nehty.

- b) Když je někdo „rozcuchaný“, znamená to, že je:

- špinavý
 neučesaný
 rozespálý

Text č. 2

Pozorně si přečti básničku o Lichožroutovi a vypracuj úkoly vedle textu.

Lichožrout

Lichožrout mé **ségry** Božky je labužník na ponožky. Přišel k nám už předloni a nic mu tak nevoní jak ponožky její. Vážně! Nic jiného nejlí.

Jenom jednou za totáče **spořádal** i punčocháče od tetičky z Francie. (Chudinka, už nežije.) Ach to bylo pláče pro ty punčocháče!

Prohledala každý kout a ten prevít Lichožrout v koši prádla seděl zticha a počítal: Sudá, lichá...

Totíž:
Lichožrout mé ségry Božky (tlusté břicho, žádné nožky) z párů dělá licháče. Pět ponožek ke **sváče**, nejmíň sedm k večeri, pak vyklouzne ze dveří a hurá zas k sousedům.

V noci projde celý dům, vynechá jen pana Krohu. A proč právě pana Krohu? Vám to klidně říci mohu: On má jenom jednu nohu.

Pavel Šrut

Úkol 4

Nahrad' slova zvýrazněná v textu synonymem. (synonyma = slova stejného nebo podobného významu)

ségra - .....

spořádal - .....

sváča - .....

Úkol 5

Rozhodni, která odpověď je správná, a označ ji křížkem.

- a) Lichožrout se nejčastěji živí punčocháči
 ponožkami
 dobrotami z Francie
- b) Co dělá Lichožrout labužník? Rád pere ponožky.
 Rád počítá ponožky.
 Rád jí ponožky.
- c) Co se stalo s punčocháči tetičky z Francie?
 Lichožrout je snědl.
 Tetička je zapoměla ve Francii.
 Omylem je vzal pan Kroh.
- d) Co dělá Lichožrout v noci?
 Chodí k panu Krohovi.
 Skáče po jedné noze.
 Krade ponožky u sousedů.

Úkol 6

V básničce je popsáno, jak Lichožrout ségry Božky vypadá. Odpovídá jeho popis obrázku?

a) Označ křížkem správnou odpověď.

ANO

NE

b) V textu básně barevně podtrhni tu část, která Lichožrouta popisuje.

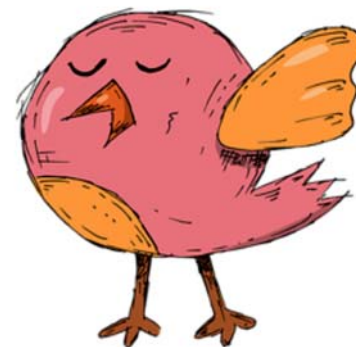

Část 2 – Hrajeme si s češtinou

Úkol 1

V následujících příslovích se popletly začátky a konce vět. Spoj čarou začátky přísloví v levém sloupečku s jejich správnými konci v pravém sloupečku. Začátky a konce přísloví se rýmují.

Kdo jinému jámu kopá,	dál doskáče.
Kdo lže,	sám sobě škodí.
Ranní ptáče	tomu se zelení.
Kdo pozdě chodí,	sám do ní padá.
Komu se nelení,	ten krade.

Příslloví vymysleli už naši předkové (prababičky a pradědové), aby vyjádřili něco, co obvykle platí. Například když řekneme „*Pes, který štěká, nekouše*“, můžeme mít na mysli třeba souseda, který nám sice vyhrožuje, ale nakonec stejně neublíží.

Úkol 2

Doplň do prázdných míst ve větách správné sloveso z nabídky vpravo. Jedná se o slova příbuzná, která se liší pouze předponou (první část slova). Sloveso použij ve správném tvaru. Každé slovo můžeš použít jen jednou.

- a) Tatínek ..... do kamen, aby nám nebyla zima.
- b) Hudební skladatel ..... novou skladbu.
- c) Péťa ..... na stůl vše, co měl v kapsách.
- d) Čisté oblečení si Anička ..... do skříně.
- e) ..... jsme starý nábytek na nákladní auto a odvezli jsme ho do sběru.
- f) Papír nejdříve ..... napůl a na přední stranu nakreslíme obrázek.

Naložit

Přiložit

Položit

Přeložit

Složít

Uložit

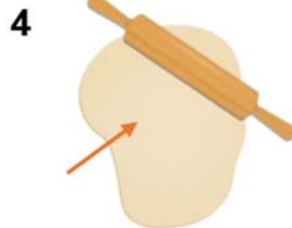
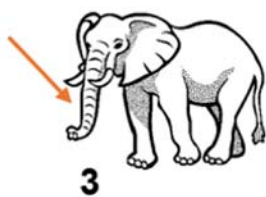
Slova příbuzná mají stejný **kořen**, například *vyjít, najít, přijít, odejít*. Předpona je část slova, která stojí před kořenem: *vyjít, najít, přijít, odejít*.

Úkol 3

Už jsi někdy luštil křížovku? V tomto úkolu tě čeká speciální křížovka, které se říká „hřebenovka“, protože její tvar připomíná hřeben. Doplň ve směru **shora dolů** do kolonek 1–9, co vidíš na obrázcích. Obrázky a kolonky se stejným číslem patří k sobě. Pozor, do jednoho políčka vepiš vždy jen jedno písmeno! „CH“ je v české abecedě počítáno jako jedno písmeno!

V tajence najdeš českou pohádkovou postavu.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
					Vidím pět ...			

Pohádková postava, kterou jsi vyluštil, má svého kamaráda. Víš, jak se nerozlučná dvojice jmenuje? Napiš správně jména obou kamarádů.

..... a .....

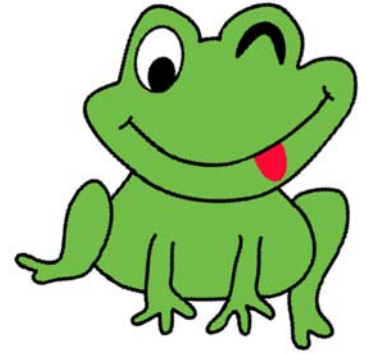

Úkol 4

Citoslovce jsou slova označující zvuky, které vydávají zvířata, předměty nebo lidé. Mohou také vyjádřit radost (hurá), bolest (au) nebo jinou náladu člověka. Doplň vhodné citoslovce do následujících vět. V každé větě použij jiné citoslovce.

Příklad: Jeník spadl z kola a rozbil si koleno. Au, to bolí!

- a) Žába skočila do rybníka a ozvalo se .....
- b) Silný vítr zavřel dveře. ...., ozvalo se.
- c) Malý Jeník zakopl o hračku a udělal .....
- d) Anička otevřela dárek a překvapeně zvolala: .....
- e) Slepice snesla vajíčko a zakdákala: .....
- f) Tatínek se podíval na Jirkovo vysvědčení a nešťastně vzdychnul: .....

Úkol 5

Doplň za počáteční písmeno „O“ další písmena tak, abys vytvořil česká slova. Každá tečka je určena pro jedno písmenko a všechny tečky musí být zaplněny. Nezapomeň, že CH je v české abecedě samostatné písmenko, patří tedy pouze na jednu tečku.

Příklad: A . . . . = A N I Č K A

- O
- O .
- O . .
- O . . .
- O . . . .
- O . . . . .
- O . . . . . .

Část 3 – Slohové cvičení

Zadání: V prvním textu olympiády jsme se setkali s malou čarodějnící Rozárkou a jejím tatínkem. Představ si, že Rozárka je tvá nová spolužačka a že si u tebe na víkend schovala svůj kouzelný kufr s kouzelným kloboukem a hůlkou, s lexikonem kouzel a věšteckou koulí. Přečti si úvod vyprávění a příběh dokonči podle své fantazie. Tvůj příběh by měl mít 12–15 řádků.

kouzelný kufr

lexikon kouzel

**kouzelný klobouk
a hůlka**

věštecká koule

Když mi Rozárka kufr předávala a prosila mě, abych ho dobře schoval/a, důrazně mi kladla na srdce, že ho v žádném případě nesmím otevřít. Bylo by to prý nebezpečné. Jenže má zvědavost byla tak velká, že hned v pátek večer, když už všichni spali, jsem kufr ze skříně vytáhl/a a pomalu ho otevřel/a...

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

6 _____

7 _____

8 _____

9 _____

10 _____

11 _____

12 _____

13 _____

14 _____

15 _____

16 _____

17 _____